

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1572 usque ad annum 1581

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1772

VD18 90118642

§. 85. Bartholomæi Caranzæ Toletani Archiepiscopi obitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67232)

Sæcul. XVI.
A.C. 1576

maximi momenti negotiis egit, cum-
que tribus omnino annis in hoc regno
commoratus esset, Taraconæ feria se-
cunda die decima quarta Mensis Au-
gusti anno ætatis suæ sexagesimo quarto
obiit, sepultusque jacet in Ecclesia Ca-
thedrali. Hic idem ante mortem suam
Tarraconensi Universitati potissimam
suorum bonorum partem legabat, ut
exinde ampliora Professoribus stipen-
dia assignarentur, ac scientiæ cum ma-
jori solertia foverentur: insuper ibidem
seminarium erexit, cumque Jesuitis
plurimum addictus esset, eisdem quo-
que pro Novitiis Domum construere fe-
cit: de cetero dum Salernitanus elige-
batur Archiepiscopus, ibidem pro con-
firmandis Tridentini Concilii decretis
Synodum celebravit, cujus acta paulo-
post Romanis literis excusa prodire:
præterea pro juvenibus Clericis, qui
in Ecclesia Cathedrali Altaris ministe-
rio deputarentur, novum Seminarium
erexit,

§. LXXXV.

*Bartholomæi Caranzæ Toletani Ar-
chiepiscopi obitus.*

Inter Scriptores Ecclesiasticos, qui hoc
anno Salutis nostræ millesimo quin-
gentesimo septuagesimo sexto obiere,
primus occurrit Bartholomæus Caranza
in *vita Ca-
ranzæ, Barth.*

*Nicol. Ant.
Bibl. Script.
Petr. Salaz.
de Mendoza*

Hist. Eccles. Tom. XLIX,

Bb

ex

Sæcul. XVI. ex Ordine Fratrum Prædicatorum Toletanus Archiepiscopus, qui ex quadam A.C. 1576. Neapolitani regni urbe mutuato nomine alias Miranda vocabatur. Hic apud suos Fratres scientia Theologica, quam tradidit, tam ingens sibi nomem comparabat, ut ad Tridentinam Synodum selectus ibidem prima Verni jejunii Dominica anno Christi millesimo quingentesimo quadragesimo sexto præsentibus Concilii Patribus perorare mereretur, ubi etiam illorum, qui Residentiæ legem de jure Divino præceptam celebrabant, sententiæ adhæsit, ac tanquam Theologus Philippum Hispaniæ Regem, cum Reginam Mariam sibi desponsaturus in Angliam contenderet, comitabatur, ibique ad restaurandam Religionem Catholicam præcipue in Oxoniensi Universitate egregiam navabat operam, tamque fervens studium, adeoque miram in pio hoc opere dexteritatem exhibebat, ut Reginæ a confessionibus esse feligeretur, postea autem a Philippo II. Anno post Christum natum millesimo quingentesimo quinquagesimo septimo ad Toletanum Archiepiscopatum in tota Hispania celeberrimum nominabatur, cui Ecclesiæ cum ingenti animarum Zelo tamdiu præfuit, donec a Carolo V. Imperatore, dum abdicato Imperio sese ad Monasterium sancti Justini recepit.

Dupin. Bibl. aut. Eccl. t. 16. p. 115.

reperat, evocaretur, atque eundem in sancto proposito firmare jussus, illi inter Christianæ pietatis signa animam exhalanti assisteret, ubi etiam animæ noxas ab hoc Cæsare contractas in sacro Tribunali eluebat, sanctisque Sacramentis ei administratis illum in extrema hac lucta adjuvabat usque ad ejus obitus diem, quæ erat vigesima prima Septembris Anni a Christi Nativitate millesimi quingentesimi quinquagesimi octavi.

Porro hujus Principis morte etiam Caranzæ tranquillitas desiit; cum enim Carolus V. in suspi ionem traheretur, quod in Religione vacilians opiniones non admodum orthodoxas fovisset, (*) hujus criminis culpa in Caranzam ejus

Sæcul. XVI.
A.C. 1576.

con-

(*) Hanc fabulam, summamque injuriam jamjam explofit Maximil. Raslerus *in vind. diplom. Ludov.* eam autem pessimæ notæ Scriptores ex levissimis, ac mendacibus conjecturis adinvenerunt, ac postea Schardius, Thrasylbulus Lepta, Landorpins, Abbas de S. Real & novissime celebris calamniator Godefridus Ludwig Coburgensis Professor in sua Universali historia tom. I. fol. 457. adoptarunt, imo Joannes Fridericus Mayer etiam dissertationem Lipsiæ anno 1682, de morte Caroli V. Evangelica vulgare non erubuit, cum tamen Caroli V.

Sæcul. XVI
A.C 1576. confcientiæ Moderatorem rejiciebatur, quapropter obtenta prius a Pontifice venia Ferdinandus de Valdez Hispalensis Archiepiscopus eundem anno a partu Virgi-

gesta, & mortem ex probatis omnibus historicis perlegenti nil magis obvium sit, quam illius immotum Religionis studium: ejusmodi vero Protestantium commentum, quo gloriosissimum Cæsarem suæ sectæ Profelytum sibi conciliare nitebantur, Catholicæ Ecclesiæ hostibus quodammodo ignosci posset, desperatæ enim causæ iniquo etiam modo patrocinium quæritur; attamen vix tolerari potest, quod Continuator, qui tamen sese Romano-Catholicum jactitat, adeo asseveranter, & temere ex suspectis Auctoribus divulgare audeat, quod Bartholomæus Caranza *ob Caroli V. fidem de Lutheri hæresi suspectam* carceri datus fuerit, cum tamen ex omnium probatorum historicorum testimoniis constet, hunc Archiepiscopum ideo comprehensum fuisse, quia *ex quorundam incarceratorum processu in eum gravis suspicio de hæreticis propositionibus, aut etiam hæresis culpa resiliisset*, ut testatur præter alios P. Quetif. t. 2. de Script. Ord. Præd. fol. 238. eique objectum fuerit, quod suspectos legisset libros, cum hæreticis communicasset, & eorum dicendi modos secutus fuisset, quamvis postmodum teste Odorico Raynald. in An-

nah

Virginis millesimo quingentesimo quin-
 quagesimo nono die vigesima secunda
 Augusti comprehendi iussit, unde Ca-
 ranza Vallisoleti capitur, atque in eum
 iudicii acta instruuntur: cum vero ju-
 dices suos tanquam suspectos rejiceret,
 atque ab eorum sententia ad Papam
 provocaret, Rex consentiente Papa
 alios nominabat, qui in reum inquire-
 rent, actaque in juris ordinem redacta
 Romam transmitterent, ut ibidem per
 sententiam causa decideretur: cum
 autem hoc negotium adeo protrahere-
 tur, ut non nisi Anno Salvatoris nostri
 millesimo quingentesimo sexagesimo
 quarto causa plene instructa esset, at-
 que etiamnum novæ emergerent diffi-
 cultates ob repugnantiam Inquisito-
 rum, qui suam existimationem, si hoc
 negotium alibi, quam in Hispania, dijudi-
 caretur, imminui censebant, & ideo
 nullum non movebant lapidem, ne hæc
 causa ad Romanum tribunal devolve-
 retur,

Sæcul. XVI.
 A.C. 1576.

nal. ad ann. 1560. n. 23. *caussa ejus expensa
 fuerit a Romana Inquisitione, nihilque solidi re-
 pertum fuerit, ut manifestæ noxæ damnaretur,*
 imo ipse suam innocentiam in mortis articulo
 jurata fide testatam reddiderit, uti ejus verba
 ab eodem Patre Quetif l. cit. integra fide re-
 citantur, quæ etiam proxime subjiciemus.

Bb 3

Sæcul. XVI.
A C 1576.

retur, hinc Rex approbatis eorum rationibus a Pio IV Pontifice Deputatos obtinuit, qui litem in Hispania discutere: igitur a Papa Cardinalis Boncompagnus, Joannes Baptista Castanea Rossanensis Episcopus, & Joannes Aldobrandinus Rotæ Auditor hanc in rem selecti Mense Novembri Anno supra millesimum quingentesimo sexagesimo quinto in Hispaniam veniunt, ubi cum Inquisitionis Senatus unacum hisce Roma deputatis Judicibus pronuntiare vellet, hi vero obsisterent, hinc acris oriebatur contentio, qua adhuc fervente, & Pio IV. mortuo Boncompagnus secessit Romam reversurus, ubi sacris interfuit comitiis, in quibus Pius V. in Romanum Pontificem salutabatur, qui percepta totius negotii serie causam ad suum tribunal evocavit: igitur Caranza eo abductus die vigesima octava Maji Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo septimo advenit, mox in arce sancti Angeli inclusus, ubi tamen adhuc mitius, quam in Hispania, habebatur. Postea summus Pontifex quantocius alios nominabat Judices, qui rursus hanc causam examini subjicerent: verum Hispanicæ Inquisitionis Procurator tot novas suscitabat tricas, ut Pius V. re nondum decisa interim fatis

Sæcul. XVI.
A.C. 1576.

fatis fungeretur: nec magis expeditum erat negotium regnante Gregorio XIII. qui nonnisi die decima quarta Aprilis anno restauratæ Salutis millesimo quingentesimo septuagesimo sexto sententiam pronuntiare poterat, qua quidem Caranza nequaquam de hæresi convictus declarabatur, ob vehementes tamen præsumptiones adversus eum pugnantes quasdam propositiones ejurare jubebatur, quamvis ipse palam profiteretur, quod illas nequaquam reprobo sensu accepisset: insuper eidem quædam preces injungebantur, atque a suo Archiepiscopatu Toletano per quinquennium suspensus Romæ in conventu sanctæ Mariæ supra Minervam persistere cogebatur, ita tamen, ut mille aureos pro sua sustentatione in singulos Menses reciperet: at post hanc sententiam valde ignominiosam nonnisi septendecim diebus supervixit, mortuus die secunda Maji anno Christi millesimo quingentesimo septuagesimo sexto, ætatis vero suæ septuagesimo secundo. Hic idem, dum sanctis Ecclesiæ Sacramentis muniebatur, publice professus est, quod nec unquam sententiis sibi imputatis inhæserit, nec ullam opinionem hæreticam propugnaverit: insuper etiam læsus ipsius honor debita reparatione fuit vindicatus, atque us-

Bb 4

que

Sæcul. XVI
A.C. 1576

que ad hodiernam diem ejus memoria apud omnes Viros probos, doctosque in magna veneratione, & honore celebratur (*).

Ce-

(*) Publica hujus insignis Archiepiscopi professio sibi in historia Ecclesiastica merito locum vindicare videtur, quapropter illam ex P. Quetif, qui se illam ad literam retulisse testatur, adjicio: *Testes appello, inquit Caranza, Curia celestis incolas, judicem accipio supremum hunc Dominum huic sanctissimo presentem Sacramento, ipsique astantes sanctos Angelos, quos ut patronos semper colui: juro per hunc eundem Dominum, & per proximi transitus mei presentem statum, perque rationem, quam divinae suae Majestati statim a me reddendam certo scio, & expecto, me toto illo tempore, quo in Religione legi, aut postmodum scripsi, praedicavi, docui, disputavi in Hispania, Germania, Anglia, ad id semper, & maxime attendisse, ut fidem Domini nostri Jesu pro virili extollerem, haereticosque impugnavem. Placuit divinae suae Majestati sic me, in hoc suo iuvare negotio, ut sua desuper accedente gratia haereticos plurimos ad fidem Catholicam revocarem in Anglia, dum nostrum Regem eorum comitatus, cujus accedente mandato praecipuorum illius temporis haereticorum cadavera exhumari, ac cum summa sanctae Inquisitionis*

all-

Ceterum hic Archipræful quædam Sæcul XVI.
A.C. 1576.
opera, quæ eruditionis suæ, necnon
Orthodoxiæ luculenta sunt monumen-
ta, posteris reliquit, ex quibus cele-
ber-

auſtoritate cremari curavi. Catholici, & hæ-
retici me primum fidei defenſorem dixere, licet
id de me aſſerere, vel ſentire non præſumam,
me tamen inter primos ſemper extitiſſe, qui ſan-
cto huic allaborarunt negotio, poſſum aſſirmare,
plurimaque circa id a me peracta juſſu, ac nutu
Domini noſtri Regis plurimorum, quæ hic re-
fero, teſtis optimi: quem colui, & dilexi, colo,
ac ex corde ſingulariter diligo, quem nec ullus
e filiis ſuis tam firmo, tamque ſincero, quo
ego Majeſtatem ſuam, proſequitur, aut pro-
ſequetur amore. Præterea non modo toto vitæ
meæ decurſu aliquam hæreſim, vel quodlibet ve-
ro, ac genuino Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſenſui
contrarium nec prædicavi, nec in ullum, de qui-
bus me ſuſpectum habuerunt, dicta, propoſitio-
nesque meas in abſonum, alienumque ab eo, quo
a me prolatae fuerant, ſenſum interpretantes,
errorem prolapsus ſum, ſed juro per ſupradi-
cta, perque eundem Dominum, quem mox ac-
cipiam, judicem, ne vel leuiori quidem hæc-
tenus cogitatione ſimilium, aut eorum, quæ mihi
ſunt in proceſſu objecta, fuiſſe me contaminatum,
nec circa id ullatenus a me dubitatum, aut ima-
ginatum: ſed contra legiſſe ſemper, ſcripiſſe, do-
cuiſſe.

Sæcul. XVI
A. C. 1576.

berrimum est Conciliorum summa variis in urbibus iterato prælo subjecta: hoc autem opus latino sermone conscriptum succincte amplissimas complectitur res, atque in præliminaribus ejus quæstionibus quædam ultramontana reperiuntur

*cuisse, prædicasseque firmiter, & sincere fidem hanc veram, quam modo credo, quam & moriens profiteor: nihilominus sententiam in mea causa a Sanctitate sua datam ut justam suscipio, & agnosco, quippe datam a Jesu Christi Vicario, quem ut talem accepi, utque talem habeo, cum iudex in ea causa, præterquam quod Jesu Christi Vicarius est, prudentissimus, re-
ctissimus, doctissimusque sit: insuper per ag-
nem, & transitus angustias, quas patior, non solum omnibus, qui in hac causa adversum me partis vices sustinere, vel quolibet modo in ea adversum me egere, libenter modo condono, & ignosco: verum & ipsis semper ignovi, quicquid in me tentaverint, ac quodcumque mihi gravamen inferre voluerint. Nunquam in Dominum nostrum peccavi, odium in eorum aliquem retinendo, quin semper pro eis Divinam Majestatem suam exoravi, & nunc ipsos omnes in corde gero ad locum, quo divino nutu divina, & superveniente misericordia migraturum me spero: coram hoc tribunali supremo adversus illorum quempiam proferam nihil, sed pro omnibus Dominum nostrum supplex orabo.*

tur principia, quæ tamen in Galliis non vigent: porro ejus Catechismus Hispanicè pro fuorum Diæcesanorum instructione editus sacræ Inquisitioni minus probabatur, unde ab ea etiam censuris notatus fuerat: ast cum is ad Tridentinæ Synodi Patres, qui ad examinandos libros erant destinati, deferretur, illi eundem anno Christi millesimo quingentesimo sexagesimo tertio approbarunt, injuncto etiam mandato, ut præclaro huic Auctori honorificum daretur testimonium, qua tamen re Hispani Inquisitores tantopere irritabantur, ut Lermenfis Comes coram Concilii Patribus questum veniret, atque illos ad hanc approbationem revocandam compellere niteretur: iis autem renuentibus Ilerdensis Episcopus contumeliose in hujus Congregationis Deputatos invehebatur, pluraque ex hoc libro loca producebat, quæ in eo sensu, quem hic Præsul eis affingebat, censura quidem merito notanda videbantur, mox tamen Congregationis Præses hujus Episcopi invidiam indignatus coram Legatis profitebatur, se nunquam publico congressui interfuturum, nisi læsus honor congrue sarciretur: igitur Moronus Cardinalis rem componere satagit, præscriptis hisce conditionibus,

ut

Sæcul XVI.
A.C. 1576.

Sæcul. XVI. ut nullum præfati testimonii exemplar
 A.C. 1576. publici juris fieret, Herdensis vero An-
 tistes Deputatis publica deprecatione
 satisfaceret: hac igitur ratione censorii
 iudicii archetypum ei, cui antea fuit
 traditum, eripiebatur, totumque diffi-
 dium plene sopitum est. De cetero re-
 liqua Caranzæ opuscula erant instructio
 pro audiendo Missæ sacrificio, & tra-
 ctatus de Episcoporum residentia, quam
 juris divini esse propugnabat.

§ LXXXVI.

*Cornelii Jansenii Gandavenfis Epi-
scopi obitus.*

*Miræus de
 script. sæcul.
 XVI.
 elog. Val.
 And. in Bibl.
 Belg.
 San Marth.
 Gallia Chr.
 tom. 2.
 Dupin. tom.
 16. p. 116.*

Alter ex Scriptoribus Ecclesiasticis hoc
 anno defunctis erat Cornelius Jan-
 senius natus Hulstæ, quæ ditionis Waes-
 Metropolis in Flandriæ Comitatu sita
 est. Hic Lovanii confecto literarum
 studio pro intelligendis sacræ Scriptu-
 ræ mysteriis necessariam linguæ græ-
 cæ, ac hebraicæ scientiam sibi compa-
 rabat, atque in Tungerloensi Præmon-
 stratensium Abbatia Theologiam trade-
 bat, quo munere per duodecim annos
 functus interea suum commentarium
 de concordia Evangeliorum elucubra-
 bat, quod opus inter cetera primum
 Anno restauratæ salutis millesimo quin-
 gentesimo quadragesimo nono prima vi-
 ce imprimebatur, ac postea editiones
 quam-